

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

TEMELJNO USPOSABLJANJE UČITELJEV V PROGRAMU MLADI IN PODJETNI

(PREDLOG)

Ljubljana, 2011

Program:
TEMELJNO USPOSABLJANJE UČITELJEV V PROGRAMU MLADI IN PODJETNI -
predlog

Leto nastanka programa: **2011**

Jezikovni pregled: **nelektorirano besedilo**

Besedilo programa TU za učitelje v programu Mladi in podjetni je nastalo na Andragoškem centru Slovenije, brez dovoljenja pripravljavca programa ni dovoljeno kopirati ali drugače razmnoževati besedila oziroma njegovih delov.

KAZALO

1. SPLOŠNI DEL.....	4
1.1. IME PROGRAMA.....	4
1.2. UTEMELJENOST PROGRAMA.....	4
1.3. CILJNA SKUPINA	13
1.4. CILJI/KOMPETENCE.....	13
1.5. TRAJANJE PROGRAMA	14
1.6. POGOJI ZA VKLJUČITEV V PROGRAM, PRIZNAVANJE ŽE PRIDOBLENEGA ZNANJA, POGOJI ZA NAPREDOVANJE, POGOJI ZA DOKONČANJE PROGRAMA	14
1.7. OBVEZNI NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA MED IZOBRAŽEVANJEM	16
1.8. POSEBNI POGOJI ZA DOSEGANJE KAKOVOSTI IZVAJANJA PROGRAMA UŽU MI.....	16
2. POSEBNI DEL	17
2.1. ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA.....	17
2.2. TEMATSKI SKLOPI/TEME.....	17
2.3. LISTINA.....	17
2.4. SESTAVLJAVCI PROGRAMA	18

1. SPLOŠNI DEL

1.1. IME PROGRAMA

Ime programa je: Temeljno usposabljanje učiteljev v programu Mladi in podjetni.

1.2. UTEMELJENOST PROGRAMA

Program Temeljno usposabljanje učiteljev v programu Mladi in podjetni je nastal na podlagi programa za udeležence Mladi in podjetni.

Program usposabljanja učiteljev je določen tudi s Pravilnikom o smeri izobrazbe učiteljev v programu za mlade osipnike Mladi in podjetni.¹

Program Mladi in podjetni umeščamo med ukrepe, s katerimi slovenska država pomaga mladim preprečevati neugodne posledice osipa iz izobraževalnega sistema in druge težave mladih, povezane z brezposelnostjo. Zaradi neugodnih izkušenj v poprejšnjem izobraževanju, so ti mladi največkrat malo ali pa sploh nemotivirani za nadaljnje izobraževanje, čeprav bi jim to lahko pomagalo k večji družbeni mobilnosti in vključenosti (npr. zaposlitvi). Hkrati je potrebno poudariti, da ima prav ta skupina mladih, četudi se samoiniciativno vključi v izobraževanje, največ težav, saj jih nizka raven temeljnih zmožnosti ovira pri učenju in napredovanju v izobraževanju. Ker pogosto ne prepoznajo vzročno-posledične zveze med učnimi težavami in pomanjkljivo pismenostjo, nemalokrat pa se teh težav tudi sramujejo in jih poskušajo prikriti, je še posebej pomembno, kako k njim pristopijo izobraževalci, zlasti učitelji.

Potrebo po posebnem programu usposabljanja učiteljev v programu Mladi in podjetni so torej narekovale:

- posebne potrebe mladih brezposelnih osipnikov, ki jim je program Mladi in podjetni namenjen,
- rezultati evalvacije programov za ranljive skupine 2009-2010,
- sodobna spoznanja in teoretsko znanstvena izhodišča o težavnih prehodih mladih v odraslost in položaju mladih v sedanjih družbi nasploh.

1.2.1. Rezultati raziskav in pretekle izkušnje z izvajanjem programov za mlade

a) Dosedanje izkušnje z izvajanjem programov za ranljive in programi temeljnega usposabljanja za učitelje

Na osnovi izsledkov evalvacij programov in spremljanja izvajanja programov v praksi vemo, da se morajo učitelji, ki se odločijo za delo v programih za ranljive skupine, zavezati strokovnemu poslanstvu, ki ga bodo s svojim delom uresničevali tako, da bodo: najbolj ranljivim skupinam prebivalstva omogočali dostopnost informacij in znanj o temeljnih zmožnostih, si pri zadevali čim večjega števila najbolj ranljivih, v teku izvajanja programov skrbeli za javno predstavitev dosežkov udeležencev in za njihov poseben način izražanja, skrbeli za to, da odo v teku programa udeleženci pridobivali taka znanja, ki jih bodo lahko samostojno uporabljali v vsakdanje življenju (opolnomočenje). Z vsem tem bodo pripomogli, da bodo udeleženci njihovih programov čim bolj opremljeni za življenje v spremenljivih družbenih razmerah. Pri svojem delu bodo upoštevali, da so njihovi udeleženci lahko tudi večkratno izključeni.

¹ Pravilnik o smeri izobrazbe učiteljev v izobraževalnem programu za osipnike Mladi in podjetni je sprejel minister za šolstvo, znanost in šport, Uradni list RS, št. XX/2012 z dne, XX.2012 .

Slika: Poslanstvo programov za ranljive skupine odraslih

Raziskovalci področja so med letoma 2001 in 2006 izpeljali manjše raziskave, ki so pokazale, kakšne so izobraževalne potrebe posameznih ciljnih skupin ter njihove možnosti in priložnosti za izobraževanje v okolju, kjer živijo. Ob programu za ciljno skupino so bili vedno oblikovani tudi programi usposabljanja strokovnih delavcev, t. i. temeljna usposabljanja učiteljev za izvajanje programov, ki jih je vsa ta leta vodil in izvajal Andragoški center Slovenije. Na osnovi teh izkušenj je oblikovan tudi ta program.

b) Rezultati evalvacije 2009-2010, uporabni za oblikovanje programa

V okviru projekta Razvoj pismenosti ter ugotavljanje in priznavanje neformalnega učenja od 2009 do 2011 je naročnik naročil tudi razvoj novega programa za mlade osipnike in programa usposabljanja strokovnih delavcev. Glede na to, da je okviru projekta potekala tudi aktivnost evalvacija javno veljavnega programa za mlajše osipnike (PUM), je bila potreba po novem programu raziskana tudi v okviru te aktivnosti.

Iz odgovorov informatorjev v evalvacijski študiji PUM so bili zbrani podatki. Tudi znotraj populacije dosedanjih udeležencev so mentorji že identificirali podskupine udeležencev, ki potrebujejo zgolj učno pomoč, določene skupine socialno popolnoma izključenih mladih, bivše odvisnike in mlade brezdomce (tudi tuji mladi migranti). Po mnenju mentorjev, naj bi skoraj četrtino dosedanjih udeležencev programa PUM že predstavljali pripadniki teh novih skupin. V evalvaciji 2009-2010 so bile identificirane te ugotovitve, ki podpirajo in utemeljujejo zasnovano programa Mladi in podjetni, in sicer:

- podatek, da program PUM za približno četrtino vključenih v program PUM nima učinka. Za skupino mladih, za katere predstavlja tudi vključitev v PUM, le še en neuspeh poskus, je nekako spregledana. Kar je razumljivo, saj program PUM daje izjemno dobre rezultate: skoraj polovica udeležencev nadaljuje redno šolanje, 18% pa jih je nadaljevalo šolanje ob delu. To je potrdila tudi predhodna evalvacija programa iz leta 2002, in sicer se je po tedanjih podatkih po končanem programu 40% udeležencev šolalo, zaposlenih je bilo 24%, med brezposelnimi pa jih je bilo 21%. V naši raziskavi se ti deleži glede na izjave udeležencev precej dobro ujemajo s predhodnimi: redno šolanje nadaljuje 48% udeležencev, zaposli se jih 26%, med njimi so tudi taki, ki se zaposlijo in se šolajo ob delu (18%), približno 18% pa jih še vedno »nima ideje, kaj bi počeli.«
- podatek o osipu iz programa PUM po oceni mentorjev in direktorjev. Ocenili so, da je povprečen osip na skupino PUM 23%. Direktorji izvajalskih ustanov ocenjujejo, da je osip iz programa PUM nekoliko nižji

od ocene mentorjev in sicer v povprečju 17,6%. Mentorji so glede razlogov za osipništvo iz samega programa PUM povedali, da je najpogostejši razlog ta, da udeleženci vmes dobijo zaposlitev, nekateri potrebujejo čas za prilagoditev, pri nekaterih pa je pravi razlog dejansko neizpolnjevanje dogovorov sprejetih v programu, nekateri mladi » imajo rajši podporo kot slabo plačo«.

- izjave posameznih mentorjev PUM v intervjujih, da najbolj ranljivih mladih iz ciljne skupine ne pritegnejo v program PUM, bodisi, da nimajo podatkov o njih, ker niso prijavljeni v uradnih evidencah, bodisi, da se za udeležbo v PUM ne odločijo iz drugih razlogov.

Gornji podatki kažejo, da je program PUM najboljša rešitev za tiste mlade osipnike, ki potrebujejo daljši čas za ureditev osebne stiske, v katero jih je pahnila vloga osipnikov za aktiviranje pozitivnih potencialov. Kot kažejo podatki se med osipniki nahajajo tudi mladi, ki niso opustili šolanja zaradi tako vseobsegajoče osebne in socialne stiske. Ti mladi po izkušnjah mentorjev potrebujejo nekoliko drugačen pristop, krajši program in druge poudarke v vsebinah in temeljnih zmožnostih, ki naj jih program krepí. Poleg teh pristopov je za take mlade potrebno razviti še druge oblike in učne priložnosti. Ne glede na morda manj izraženo problematiko tudi ta podskupina sodi med mlade, ki so po definiciji: 'mladi osipniki, torej tisti, ki zapustijo šolo pred koncem izobraževalnega programa oziroma razreda, ne da bi se prepisali na drugo šolo ali v katero drugo izobraževalno ustanovo' (Bucchi, 2000: 2, v Ule 2010).

c) Raziskava pismenosti med mladimi in brezposelnimi odraslimi

Raziskava Temeljno znanje in spretnosti, mladih, staršev in brezposelnih je pokazala, da so med mladimi, ki se ne izobražujejo redno, pomembne razlike glede na to, ali izobraževanje nadaljujejo ali pa se sploh ne izobražujejo. Kakršna koli oblika izobraževanja pripomore k ohranjanju temeljnih spretnosti in omogoča njihovo nadaljnje razvijanje. Raven temeljnega znanja in spretnosti pomembno vpliva tudi na dejavnosti mladih zunaj šole in močno loči tiste, ki jim dosežena raven omogoča uporabo različnih virov obveščanja, raznoliko porabo prostega časa v kulturnih ustanovah, saj ima to povratni učinek: bogati njihovo znanje in razvija temeljne spretnosti. Brezposelni se po svojih dosežkih pri preskusu pismenosti večinoma (87 %) uvrščajo pod mednarodno povprečje in imajo, v primerjavi z drugimi odraslimi, nižje stopnje izobrazbe. Vključevanje v izobraževalne dejavnosti povečuje možnosti za zaposlovanje, vendar se izobražuje v Sloveniji skoraj polovica manj brezposelnih (17 %) kakor odraslih na splošno (31%). Precej več se izobražujejo brezposelni, ki dosegajo višje ravni temeljnih spretnosti. Brezposelne najpogosteje ovira pri odločitvi za izobraževanje: previsoka cena izobraževalnega programa, torej pomanjkanje denarja, prevelika zaposlenost ali pomanjkanje časa in ustrezne izobraževalne ponudbe. Prevladujoče ravni temeljnih spretnosti brezposelnih vplivajo tudi na količino in vrsto virov obveščanja, ki jih uporabljajo, porabo prostega časa, spremljanje javnega dogajanja. Brezposelnost že sama povzroči posameznikovo socialno izključenost, nižja raven temeljnega znanja in spretnosti pa ta občutek še povečuje. Pomemben dejavnik, povezan z ravni temeljnih spretnosti tudi pri odraslih, ki so že sami starši ali skrbniki otrok, pa je vpliv izobrazbe staršev. Spodbuden je podatek, da primerjava izobrazbe staršev odraslih in zdajšnjih staršev, ki so bili zajeti v raziskavo kaže, da imajo mlajši rodovi nekoliko višje stopnje izobrazbe (Knaflič, 2001, str.120).

d) Socialna ranljivost mladih in posledice socialne izključenosti in marginalizacije mladih

Mladi (stari 18–24 let), ki opustijo šolanje, ne da bi dosegli srednješolsko izobrazbo, so v današnji, na znanju temelječi družbi, na trgu delovne sile v slabšem položaju kot njihovi vrstniki, ogrožen pa je tudi njihov osebni in družbeni razvoj. Zanje velja tudi, da je verjetnost, da se vključijo v kasnejše oblike vseživljenjskega učenja, manjša. Njihova problematika postaja vse kompleksnejša, saj marginalizacija (tudi mladih) delavcev brez ustreznih kvalifikacij na trgu dela pospešeno narašča. Prav zato Program 'Izobraževanje in usposabljanje 2010' v okviru Lizbonske strategije tej ciljni skupini posveča posebno pozornost. Postavljena je ciljna vrednost, ki naj bi jo Unija dosegla do leta 2010; tedaj naj bi znašal delež mladih, starih 18–24 let, ki niso zaključili srednješolske izobrazbe (pač pa so s svojim izobraževanjem dosegli le ravni ISCED 0, 1, 2 ali 3C) in v zadnjih štirih tednih pred opravljeno anketo niso bili vključeni v nobeno obliko izobraževanja in usposabljanja, največ 10 %. Leta 2009 je več kot šest milijonov mladih, in sicer 14,4% vseh v starosti od 18 do 24 let, opustilo izobraževanje ali usposabljanje z doseženo samo nižjo sekundarno izobrazbo ali manj. Še bolj zaskrbljujoč je podatek, da jih je 17,4% izmed njih zaključilo le osnovno izobraževanje. (Eurostat, Anketa o delovni sili, LFS, 2010, Sporočilo komisije....)

V zadnjem desetletju, dveh se je torej položaj mladih temeljito spremenil. Za manjšino mladih so spremembe odprle možnosti za uspeh, kariero, materialni standard, življenjski stil, ki si jih prej ni bilo mogoče zamisliti. Vse več mladih pa se spopada z negotovim delom za določen čas, s podaljšano odvisnostjo od svojih družin, precejšnjim povečanjem izobraževalnih in delovnih zahtev, z institucionaliziranjem nižjih dohodkov in z znatnim povečanjem stroškov za zagotavljanje vsaj razumne stopnje neodvisnosti. Ta položaj se prevaja v jasne razlike med mladimi glede kraja in vrste bivanja, izobrazbe, priložnosti za zaposlitev in kariero. Marginalizacija je posledica združevanja vseh teh oblik neenakosti. Ekonomska blaginja mladih je odvisna od tega, ali lahko pridejo do zanesljive zaposlitve. Ta možnost je določena z njihovimi izobrazbenimi uspehi, ti pa so rezultat prikritih razrednih razlik. V času velikih ekonomskih kriz so prav mladi največji izgubarji na trgu delovne sile. "Ko pride v krizo zaposlitvena družba, takrat postane problematična tudi faza mladosti kot biografski prehod v to družbo." (Fischer, Münchmeier, 1997: 13).

Raziskave nezaposlenih mladih kažejo, da je to danes ena od najbolj ogroženih populacij na trgu delovne sile. Warr (v Winefield idr., 1993) navaja številne možne negativne posledice nezaposlenosti, ki jih je našel v analizi številnih raziskav o posledicah brezposelnosti mladih. Usodno negativna posledica dalj časa trajajoče brezposelnosti mladih je, da se lahko spremeni njihov odnos do dela. Raziskave kažejo, da tisti nezaposleni, ki jim delo ne pomeni kakšne posebne vrednote, doživljajo svoj položaj manj stresno. Tisti pa, ki imajo delo za visoko vrednoto, odsotnost z dela doživljajo močno psihično obremenjujoče. Raziskovalci opazajo, da negativen odnos do dela deluje kot nekakšen obrambni mehanizem pred prehudo psihično stisko tudi pri nezaposlenih mladih. Najustreznejši teoretski okvir za pojasnjevanje negativnih psiholoških posledic brezposelnosti na mlade je teorija naučene nemoči. Po tej teoriji podaljšana nemožnost nadzorovati pomembne dogodke vodi do posplošenega pričakovanja, da se te dejavnosti ne da nadzorovati. Posledica nezmožnosti za nadzorovanje svojega življenja je zmanjšanje miselnih naporov za rešitev problema, zmanjša se motivacija, poveča se čustveni pritisk.

Vsa nasprotja in težave, s katerimi se morajo spopadati mladi danes, povečujejo njihovo socialno in psihološko ranljivost (Ule idr., 2000). Posledice socialne izključenosti in marginalizacije mladih so številne. Z izrazom "socialna ranljivost" označujemo posameznike, ki so, kadar so v stiku s družbenimi institucijami, bolj izpostavljeni njihovem nadzoru in ukrepom kot pa imajo koristi od institucionalnega poseganja (Schuyt 1995: 8). Nekateri ameriški in britanski teoretiki družbene odklonskosti so v minulih desetletjih celo razvili tezo, da so družbeno izključeni mladi poglavitni del tako imenovanega podrazreda, to je družbene skupine tistih, ki se nikakor ne morejo ali nočejo vključiti v delo in institucije sodobne družbe in razvijajo modus parazitskega življenja na družbenem obrobju (Murray, 1994; Marshall idr., 1996). Zato je pojem mladine kot podrazreda je v nekem smislu prej metafora za težave dela mladih ob prehodu v odraslost, zaposlitev, polnopravno državljanstvo. Koncept je možno uporabiti kot oznako za nove, strukturno določene oblike revščine in spremembe v razredni strukturi družb. Najbolj ogroženi so nezaposleni mladi iz etničnih ali rasnih podskupin. Ne moremo spregledati dejstva, da se je nekaj pomembnega spremenilo v svetu mladih revnih in nezaposlenih, kar jih žene na robove družbenega reda in prek njega. Gre za grožnjo stalne izključenosti iz običajnih »sistemov« civilne družbe, gospodarstva in države, ne le iz sveta dela. Gre tudi za nevarnost, da ta situacija postane trajna, vseživljenjska in se širi na naslednje generacije.

e) Obseg problema

Države članice Evropske unije izpadu mladih iz šolskega sistema namenijo precejšnjo pozornost. Mednarodne primerjalne raziskave kažejo, da se šolski sistemi razlikujejo po dejavnikih, kot so: načini organiziranja osnovnih in srednjih šol, diferenciacija izobraževalnih poti, učni načrti, deleži narodnega dohodka, namenjeni šolstvu, načini ocenjevanja in napredovanja, nacionalni standardi znanj in zmožnosti, različne definicije izpada, položaj učiteljstva, začetna starost pri obveznem izobraževanju, trajanje obveznega šolanja (Walther, Du Bois-Reymond, Biggart, 2006).

Pri primerjavi razlik med državami moramo biti zaradi teh razlik zelo previdni. Delež dijakov, ki predčasno zapustijo izobraževanje, je po podatkih Eurostata v državah Evropske unije največji v Grčiji (34 %). Slovenijo bi lahko uvrstili ob bok Italiji in Nemčiji, kjer je delež izpadnikov približno 13-odstoten (Eurostat, 2005). Najmanjši izpad se kaže v državah s samodejnim napredovanjem in v tistih državah, ki imajo daljše obvezno izobraževanje. Na Nizozemskem in v skandinavskih državah tako srednješolskega izpada celo skorajda ni. Izpad je visok tudi v ZDA, kjer eden od štirih učencev ne dokonča srednje šole (Arnett, 2007). V povprečju velja

za evropske države, da približno 10 % mladih, ki zapustijo formalno izobraževanje, nima nobenih kvalifikacij in da je 45 % mladih od 15. do 24. leta slabo kvalificiranih, imajo največ nižjo poklicno šolo.

Po podatkih Evropske komisije je bilo v letu 2008 (European Commission indicators and benchmarks 2009), zaposlenih le 55% osipnikov. Odstotek zaposlenih je najvišji na Malti, Portugalskem in Nizozemskem, najmanjši pa na Slovaškem, Makedoniji in Bolgariji. Slovenija se uvršča v zgornjo polovico, saj je odstotek zaposlenih osipnikov v Sloveniji 63,1%. Na stopnjo izpada v posamezni državi pomembno vpliva starost, do katere morajo učenci obiskovati šolo. Posledica različnega trajanja obveznega šolanja v posameznih državah je različna verjetnost, da bo učenec od 16. do 18. leta izpadel iz šolskega sistema. V Veliki Britaniji in ZDA so na primer šolarji legalno obvezani, da obiskujejo pouk do 16. leta, v Nemčiji, Belgiji in na Nizozemskem celo do 18. (Bratherton, 2002: 75). V Sloveniji je obvezno devetletno osnovno šolanje, torej morajo učenci šolo obiskovati do dopolnjenega 15. leta starosti. Učenci, ki ponavljajo razrede, lahko prenehajo hoditi v osnovno šolo, ne da bi končali osnovno šolanje, takoj ko dopolnijo 15 let. Teh primerov ni veliko, vendar njihovo število narašča (Brezavšček Gregorič, 2002: 126).

V Veliki Britaniji so skovali poseben termin, s katerim označujejo celotno zelo deprivilegirano skupino mladih. Imenujejo jih »ničelni status mladih«, Status Zero Youth (Williamson, 1997). To so mladi od 15. do 19. leta, ki se ne izobražujejo niti ne usposabljujejo niti ne delajo. Sam termin ničelni status mladih opozarja na to, da celo uradna statistika pozablja na to skupino. Delež, ki ga ta skupina predstavlja, pa zdaleč ni zanemarljiv. Ti mladi ne tvorijo enovite skupine, imajo pa več skupnih značilnosti. Večina jih ima za sabo kratko izobraževalno pot. Šolo so zavrnil pri 12. ali 13. letih. Pri 14. ali 15. letih so jo sami prenehali obiskovati ali pa so bili izključeni zaradi neprimerne vedenja. Kljub temu jih je večina imela nekaj izkušenj s poklicnim usposabljanjem ali z delom, ki so ga tudi izgubili. Odvisni so od starševske podpore. Če pa te ni, se pogosto zapletejo v neodobravana, celo kriminalna dejanja. Nekaj pa se jih naprej socializira v delikventne subkulture.

Analitiki ugotavljajo, da je bil v Sloveniji pri minulih petih generacijah, ko so še spremljali izpad iz šole, končni izpad iz srednješolskega izobraževanja od 13- do 18-odstoten (Geržina idr., 2001). Zadnji obstoječi podatki kažejo, da 13 % dijakov, ki so se vpisali v programe srednješolskega izobraževanja v šolskem letu 1993/94 (ta generacija je bila zadnja spremljana), v petih letih po prvem vpisu ni končalo šolanja na nobeni zahtevnostni stopnji. Podatki Statističnega urada RS opozarjajo, da je v Sloveniji od skupno 6,7 % brezposelnih med aktivnim prebivalstvom, starim 15 let ali več, 41,7 % takih, ki imajo nepopolno osnovno šolo ali pa imajo končano samo osnovno šolo (SURS, 2006). Med mladimi, ki ne nadaljujejo šolanja po končani ali nedokončani osnovni šoli, je precej več moških. Med ženskami s tako nizko izobrazbo pa ostane višji odstotek brezposelnih, kot je odstotek brezposelnih med moškimi.

f) Izobraževalni model temeljnih zmožnosti pri ranljivih skupinah odraslih

Različne raziskave med mladimi ugotavljajo, da so mladi, ki zgodaj opustijo šolanje ena od najbolj ranljivih skupin odraslih. Izkušnje z izobraževanjem različnih ranljivih skupin odraslih so pokazale, da je pri vključevanju teh skupin v izobraževanje in usposabljanje, potrebno izhajati iz izobraževalnih potreb in interesov posamezne ciljne skupine.

Slika: Model izobraževalnih programov za ranljive skupine, prilagojen za program Mladi in podjetni

Za vključitev ustreznih pripadnikov ranljive skupine v program je v slovenskem modelu programov za ranljive skupine ključna t.i. vstopna motivacija, ki izhaja iz aktualne potrebe posameznika. Program Mladi in podjetni je oblikovan tako, da prek pozitivne izobraževalne izkušnje in pridobljenih novih znanj in zmožnosti pri mladih spreminja stanje 'naučene nemoči' in pasivnosti, ter utrjuje prepričanje in vedenje, ki mlade spodbuja k večjemu nadzoru nad potekom življenja, predvsem pa naj poveča motivacijo za reševanje problemov povezanih s socialno izključenostjo in brezposelnostjo. Pri mladih se postopoma skozi program izboljša samopodoba, pride pa tudi do jasnejšega zavedanja o pomenu izoblikovane delovne samopodobe posameznika. Udeleženci naj skozi skupne dejavnosti postopno »spoznajo, da zmorejo«. Ob tem mladi pridobivajo tudi druga znanja, ki so uporabna v vsakdanjem življenju. Posameznikova spoznanja in opolnomočenje prispevajo k poglobitvi ali celo k drugim novim izobraževalnim potrebam, kar razumemo kot kazalnik zanesljive uspešnosti programa. Tudi najšibkejši vključeni posameznik bi moral dobiti izkušnjo, da lahko črpa iz lastnih ustvarjalnih zmožnosti ter da je njegov prispevek družbi pomemben, zaželen.

Sprememba izobraževalne izkušnje je za mlade pomemben dejavnik spreminjanja osebnih prepričanj ena od temeljnih poti iz začaranega kroga. Socialno izključenost tvegajo tisti odrasli, ki niso dovolj razvili temeljnih zmožnosti. Čeprav se v izsledkih raziskav izobraževanje vse bolj kaže kot mogoči izhod iz socialne izključenosti, v praksi nastaja začaran krog: zaradi zgodnjega opuščanja šolanja mladi odrasli ostanejo brez znanja, kasneje se tudi od drugih možnih virov znanja vse bolj odvrtačajo, s čimer se temelji za izoblikovanje temeljnih zmožnosti rahljajo. Pospeseno se porajajo z izkušnjami podkrepjena prepričanja o osebni neuspešnosti in »nedosegljivosti« ciljev, to pa spodbuja neudeležbo v kakršnih koli organiziranih oblikah izobraževanja. Primerjalni empirični podatki (prim. Radovan; pa tudi Mohorčič Špolar, Radovan in Ivančič, 2010) v Evropi pa tudi pri nas kažejo, da so eden resnih problemov pri animiranju ranljivih poprejšnje individualne negativne izkušnje v izobraževanju. Prav te močno utrjujejo prepričanje posameznikov »učenje ni zame in jaz nisem za učenje«. Težave se pojavijo takoj, ko skušamo te mlade osipnike navdušiti, da bi se

udeležili posebnih izobraževalnih programov, kjer naj bi pridobili drugačne, pozitivne izobraževalne izkušnje in spremenili svoja prepričanja o tem, kaj jim ta dejavnost lahko ponudi.

1.2.2. Sodobna spoznanja in teoretsko znanstvena izhodišča o pomenu temeljnih zmožnosti

a) Temeljne zmožnosti za vseživljenjsko učenje²

Evropski parlament je konec leta 2006 sprejel evropski okvir ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje. Okvir prvič na evropski ravni opredeljuje in določa ključne kompetence, ki jih državljani potrebujejo za svojo osebno izpolnitev, socialno vključenost, aktivno državljanstvo in zaposljivost v družbi. Sistemi začetnega državljanstva in usposabljanja članic bi morali spodbujati razvoj teh kompetenc pri vseh mladih, njihova ponudba izobraževanja in usposabljanja za odrasle pa bi morala vsem odraslim zagotoviti dejanske priložnosti, da se teh spretnosti in kompetenc naučijo ter jih vzdržujejo. Različne potrebe učečih se je treba zadovoljevati zlasti z nadgradnjo raznolikih individualnih kompetenc z zagotavljanjem enakosti in dostopnosti tistim skupinam, ki zaradi izobraževalne prikrajšanosti, nastale zaradi osebnih, družbenih, kulturnih ali ekonomskih okoliščin, potrebujejo posebno podporo za izpolnitev svojega izobrazbenega potenciala. Primer takih skupin vključujejo osebe s šibkimi osnovnimi znanji, zlasti pomanjkljivo pismenostjo, tisti, ki so zgodaj opustili šolanje, dolgotrajno brezposelnost in tisti, ki se po dolgi odsotnosti vračajo na delovno mesto, starejši, migranti in invalidi (Ključne kompetence za vseživljenjsko učenje, Evropski referenčni okvir, 2006).

Poudarek temeljnih zmožnosti za vseživljenjsko učenje določajo tudi drugi strateški dokumenti:

- Unescova priporočila o razvoju pismenosti odraslih³
- Nacionalni dokumenti (Bela knjiga 2011, Strategija VŽU 2007, predlog ReNPIO 2011-2015).

b) Razvoj temeljnih zmožnosti za življenjsko uspešnost

Neustrezno razvite temeljne zmožnosti/pismenost odraslih najbolj prizadenejo socialno prikrajšane. Pri tem ni največji osebni in družbeni problem to, da so posamezniki za svoje delo slabo plačani in živijo na robu družbe, ampak to, da so bili prikrajšani za možnost, da bi se osebno razvili in primerno izobrazili, zato ne morejo izkoristiti priložnosti, ki jim jih ponuja okolje. Pri nas je pojav neustrezno razvitih pisnih spretnosti odraslih množičen, zato ga je mogoče reševati samo z množičnim izobraževanjem⁴ ter usklajenimi ukrepi na osebni, socialni in politični ravni (Drofenik, 2011, str. 133).

Čas, v katerem živimo, zahteva od posameznikov ne le soočanje z nenehnimi spremembami v vsakdanjem in delovnem življenju, temveč tudi pripravljenost in zmožnost sooblikovati spremembe za razvoj demokratičnih družb in blaginjo ljudi. Za uresničevanje te vloge potrebujemo odrasli zelo raznolike zmožnosti, ki jih določajo kognitivni, motivacijski in družbeni pogoji. V teoriji, stroki in politiki je bilo sicer doseženo soglasje, da je med mnogoterimi zmožnosti odraslih treba določiti tiste, ki jih potrebuje vsakdo, da se uči, da nekaj naredi in da nekaj doseže. Na podlagi treh meril so določili osem temeljnih zmožnosti. Pri načrtovanju politik bo potrebno dosledno uveljavljanje merila, po katerem lahko opredelimo zmožnost kot ključno le, če zadosti vsemu trojemu: zahtevam na trgu dela, potrebam v osebem in družbenem življenju in je pomembna za vse posameznike, ne samo za specialiste ali visoko izobražene (poudarek za vse posameznike) in ne izpostavlja tistih kompetenc, ki so potrebne v določenih specifičnih poklicih, karierah ali socialnih položajih. To pomeni, da – niti na ravni

² Za poimenovanje ključnih kompetence uporabljamo poslovenjen izraz temeljne zmožnosti. Priporočilo o uporabi poslovenjenega izraza je bilo sprejeto na mednarodnem posvetu Strategija razvijanja in udejanjanja ključnih kompetenc v RS, Ljubljana, 30.-31. 3. 2005, na predlog delovne skupine za terminologijo pod vodstvom profesorja dr. Janeza Dularja. Čeprav pojem ne zajema t. i. »opravilne« zmožnosti (Strategija vseživljenjskega učenja, 2007, 39), je bilo v delovni skupini doseženo soglasje in sprejeto priporočilo, da se uporablja slovenski izraz. Druga poimenovanja za ključne kompetence – pismenost, funkcionalna pismenost, temeljne zmožnosti in spretnosti – pa so praviloma uporabljene pri navajanju opredelitev in stališč posameznih avtorjev, kot jih uporabljajo sami.

³ Unesco uporablja v svojih dokumentih dva pojma: pojem »temeljno izobraževanje za vse« in pojem »pismenost odraslih«. S prvim označuje pravico vseh ljudi, da s »temeljnimi izobraževanjem uresničujejo svoje zmožnosti« ter »polno, svobodno in dejavno sodelujejo na vsakem področju življenja«. Pismenost odraslih pa opredeljujejo širše, kot »znanje in spretnosti, ki jih v hitro spreminjajočem se svetu potrebujemo vsi«. Pismenost je tudi »eden od temeljev za druge življenjske spretnosti«, je »katalizator za sodelovanje v družbenih, kulturnih, političnih in gospodarskih dejavnostih in za učenje za vse življenje«. Pismenost odraslih je opredeljena kot temeljna človekova pravica (Hamburška deklaracija, točki 9 in 11). V Belémskih sklepih je narejen korak nazaj s stališča pismenosti kot človekove pravice: pismenost odraslih ni več opredeljena kot temeljna človekova pravica, ampak kot pravica, neločljivo povezana s pravico do izobraževanja.

⁴ 25 000 odraslih z neustrezno razvitimi pisnimi spretnostmi bi morali vsako leto vključiti v programe za razvoj pismenosti, Strategija za zviševanje ravni pismenosti odraslih, 2003.

politike niti stroke ali prakse razvijanja in izvajanja programov za razvoj ključnih kompetenc – dejavnosti, ki so osredotočene samo na razvijanje zmožnosti, potrebne za trg dela, ni mogoče interpretirati kot programe/ukrepe za razvoj temeljnih zmožnosti (Drofenik 2011, 131-132).

V evropski in slovenski politiki in praksi razvoja temeljnih zmožnosti so te razdeljene v dve skupini: v osnovne in prečne temeljne zmožnosti. V Sloveniji se je uveljavil nekoliko drugačen prijem kot v evropskih političnih pobudah. Med temeljne zmožnosti, ki jih odrasli razvijajo v programih za razvoj pismenosti, so zajeti sporazumevanje v slovenskem in tujem jeziku, matematika in družboslovje. Med prečne temeljne zmožnosti umeščamo v Sloveniji digitalne zmožnosti, učiti se učiti, medsebojne, medkulturne in družbene ter državljanske zmožnosti; ne pa tudi podjetnosti. Prečno zmožnost kulturna zavest in izražanje razvijajo odrasli v programih za razvoj pismenosti v sklopu maternega jezika in družboslovja (Drofenik 2011, str. 132).

Slika: Izbor temeljnih zmožnosti v programih za razvoj pismenosti

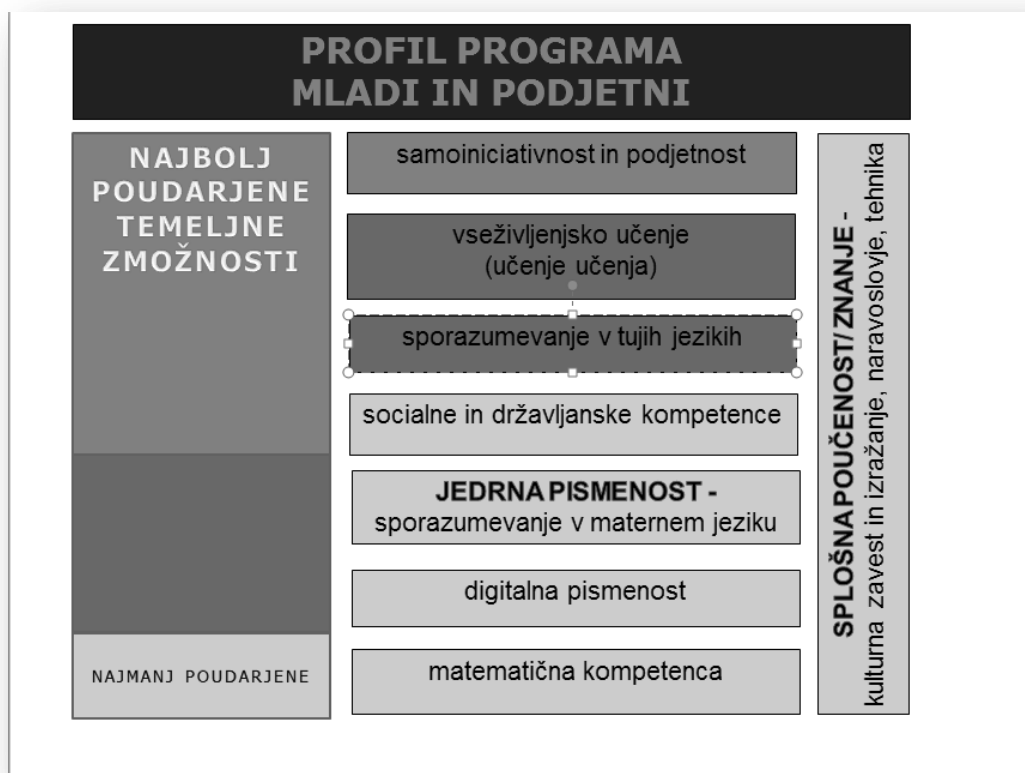
Izbor temeljnih zmožnosti izhaja iz dvajsetletnih izkušenj slovenskih strokovnjakov pri izvajanju programov. Izbranih in v model umeščenih je osem ključnih zmožnosti:

- jedrna pismenost (t.j. »sporazumevanje v maternem jeziku«)
- sporazumevanje v tujih jezikih
- matematična kompetenca
- digitalna pismenost
- vseživljenjsko učenje (t.j. »učenje učenja«)
- socialne in državljanske kompetence
- samoiniciativnost in podjetnost
- splošna poučenost/znanje (t.j. »kulturna zavest in izražanje«, »naravoslovje«, »tehnika«)

Za razvijanje konkretnega procesa učenja pa sta tako opredelitev modela temeljnih zmožnosti kot sam izbor osnovnih in prečnih temeljnih zmožnosti presplošna. Zato je pri razvijanju in še posebno pri izpeljevanju izobraževalnih programov nujno izhajati iz spoznanj, da je za razvoj temeljne zmožnosti bistveno tudi predmetno znanje, da učenja ni mogoče osredotočiti le na učne dosežke in da temeljne zmožnosti niso praktično uporabne same zase, ampak je za njihovo uporabo potrebno specifično znanje, ki izhaja iz praktične izkušnje in refleksije. Poleg tega se morajo načrtovalci razvoja temeljnih zmožnosti odraslih in praktiki pri svojem delu neposredno in sami odločiti o tem, katere osnovne in katere prečne zmožnosti razvijati pri odraslih, kako v izobraževalnih programih krepiti posamezne sestavine (spoznavno, čustveno, akcijsko) in kako vključevati izkušnje in krepiti refleksijo odraslih (Drofenik 2011, str. 132-133).

Ker program Mladi in podjetni naslavlja izhodiščno potrebo mladih brezposelnih osipnikov, so za njeno izpolnitev potrebni poudarki v nekaterih temeljnih zmožnostih.

Slika: Poudarjene temeljne zmožnosti v programu Mladi in podjetni

Najbolj poudarjena temeljna zmožnost v programu Mladi in podjetni je zmožnost samoiniciativnosti in podjetnosti. Zmožnosti vseživljenjsko učenje (učenje učenja) ter tuj jezik sta nekoliko manj izraziti. Ostale kompetence (digitalna pismenost, socialne in državljanske kompetence, matematična kompetenca, samoiniciativnost in podjetnost ter splošna poučenost) se skozi program sicer prav tako krepijo, a se razvijajo ob obravnavi posameznih vsebin.

c) Evidentiranje in vrednotenje temeljnih zmožnosti

Sodobne doktrine dela z ranljivimi skupinami odraslih se usmerjajo k pomembnemu koraku, ki omogoča vključevanje in animiranje pripadnikov teh skupin, za katere se je izkazalo, da jih je zelo težko vključiti v izobraževanje. Evidentiranje in vrednotenje pridobljenih znanj je pomemben dejavnik vključevanja teh skupin, saj na ta način dobivajo možnosti za dvig izobrazbene stopnje, s tem pa tudi večje možnosti vključevanja v družbo.

Slika: Elementi procesa vrednotenja temeljnih zmožnosti v okviru izobraževalnega programa (model)

Pri izvajanju postopkov vrednotenja imajo pomembno vlogo izobraževalne organizacije, izvajalke programov za ranljive skupine odraslih, pa tudi učitelji. Njihova nova vloga jih obvezuje, da skozi izvajanje programa skupaj z udeleženci oblikujejo osebno mapo učnih dosežkov (portfolijo), ki bo omogočala zunanje vrednotenje posameznikov temeljnih zmožnosti. Za ranljive skupine je pomembno, da jim izobraževalna organizacija in učitelji pomagajo in svetujejo pri morebitnem zunanjem vrednotenju pridobljenih znanj tudi po zaključku programa.

1.3. CILJNA SKUPINA

Ob pogojih, ki jih določa izobraževalni program Mladi in podjetni in omenjeni Pravilnik, so predvideni predvsem strokovnjaki družboslovnih študijskih smeri z univerzitetno izobrazbo ali diplomanti drugih študijskih smeri. Imeti morajo ustrezen motiv za poučevanje v programu in uspešne izkušnje s poučevanjem, svetovanjem ali drugim izobraževalnim in/ali socialno-kulturnim delom z manj izobraženimi odraslimi. To pomeni, da so že opravljali podobno delo, bodisi poklicno ali kot prostovoljci.

Učitelji si morajo za izvajanje programa Mladi in podjetni pridobiti posebna pedagoško andragoška znanja kot so: poznati morajo teoretske temelje in modele za delo z ranljivimi skupinami odraslih, sodobne pedagoško andragoške pristope za delo z ranljivimi skupinami odraslih, ter razvoj temeljnih zmožnosti za življenjsko uspešnost. Poleg tega morajo imeti znanja, ki jim omogočajo delo z mlajšimi odraslimi, ki jih je zaznamovala negativna izkušnja šolske neuspešnosti, socialne stiske ter stanje naučene nemoči, ter spremenjen odnos do dela in razvoja osebne kariere. Zato je še posebej pomembno, kako k tem mladim pristopajo izobraževalci, zlasti učitelji. Učitelji si ta znanja lahko pridobijo v posebnem programu Temeljno usposabljanje učiteljev v programu Mladi in podjetni.

Učitelji v programu Mladi in podjetni dokazujejo svoje znanje in usposobljenost za delo s ciljno skupino programa z obnavljanjem licence vsakih 5 let. Postopke, merila in pogoje za obnavljanje licence določi ACS v sodelovanju z MŠŠ.

1.4. CILJI/KOMPETENCE

Temeljni namen tega programa je, da usposobi učitelje za delo v programu Mladi in podjetni. To pomeni, da si pridobijo potrebno znanje in spretnosti za izpeljavo programa, hkrati pa jim program omogoča uspešno opravljanje dela, jih s tem bogati in jim daje občutek uspešnosti pri delu in posledično v življenju. Zasnovan je na izkušnjah in evalvacijskih ugotovitvah ob izvedbah drugih programov za ranljive skupine. Temeljni cilj programa je torej, da si bodoči učitelji pridobijo konkretno znanje in spretnosti za poučevanje odraslih v programu Mladi in podjetni.

Splošni cilji programa so:

- poznavanje značilnosti, položaja in potreb ciljne skupine brezposelnih osipnikov, ki se bo vključevala v program,
- seznanitev z modelom programov za ranljive skupine in s posebnostmi programa,
- razumevanje družbenega in psihološkega ozadja razvoja temeljnih zmožnosti, procesov razvoja temeljnih zmožnosti,
- spoznavanje s sodobnimi temeljnimi spoznanji o kognitivnih procesih učenja,
- uporabljanje učnih metod, ki omogočajo doseganje programskih ciljev (npr. projektno učenje, razprava, delo z besedilom, študij primera, učna pogodba, igra vlog idr.),
- svetovanje ciljni skupini pri vključevanju v nadaljnje izobraževanje postopkih vrednotenja pridobljenih znanj in zmožnosti,
- zmožnost individualizacije in skupinskega učenja pri izvedbi programa,
- obvladovanje sodobnih in preizkušenih metod dela, ki so se v preteklih letih razvile v programih za ranljive skupine,
- opredelitev osebnega poslanstva učitelja.

1.5. TRAJANJE PROGRAMA

Program traja 24 – 32 ur (odvisno od skupine prijavljenih kandidatov za učitelje) in je namenjen organiziranemu in neposrednemu učenju v skupini.

1.6. POGOJI ZA VKLJUČITEV V PROGRAM, PRIZNAVANJE ŽE PRIDOBLENEGA ZNANJA, POGOJI ZA NAPREDOVANJE, POGOJI ZA DOKONČANJE PROGRAMA

1.6.1. Pogoji za vključitev

Kandidati za vključitev v program Temeljnega usposabljanja učiteljev v programu morajo izpolnjevati pogoje, ki jih o strokovni izobrazbi predvideva javni izobraževalni program Mladi in podjetni za učitelja. Ta pravi, da lahko postane učitelj kdor si je pridobil najmanj univerzitetno izobrazbo družboslovne smeri in kdor si je pridobil univerzitetno izobrazbo katerekoli smeri. Razen tega mora imeti kandidat opravljen strokovni izpit, pridobiti si mora pedagoško-andragoško izobrazbo.

Poleg pogojev, ki zadevajo strokovno izobrazbo, so vstopni pogoji za vključitev v program še:

- izkušnje pri delu s ciljno skupino manj izobraženih odraslih,
- izkušnje z izvajanjem v programih UŽU, PUM, SIMO,
- ustrezne moralne vrednote, osebnostne lastnosti in življenjska naravnost, kot: demokratičnost, spoštovanje človeka ne glede na njegov spol, družbeno, rasno, versko, narodno pripadnost, altruizem, izvirnost in ustvarjalnost, samostojnost in odločnost, sposobnost konstruktivnega delovanja v zmedi, spoštovanje različnosti, spontanost in spodbujanje sodelovanja med ljudmi, radovednost in volja do učenja, težnja k alternativnim oblikam učenja (lastni učni projekti), veselje do dela z odraslimi, želja po delovanju v skupini in sposobnost zanj.

Izpolnjevanje teh pogojev se ugotavlja:

- z individualnim vodenim pogovorom (uvodni pogovor) z enim ali dvema strokovnjakoma, ki ju imenuje izvajalec programa - Andragoški center Slovenije. Pogovor poteka po pripravljenem vprašalniku.
- z vprašalnikom za samoevalvacijo, ki ga kandidat za učitelja odda pred vključitvijo v program.

Pri presojanju kandidatove ustreznosti se upoštevajo mnenje izvajalske organizacije Mladi in podjetni, ki je kandidata predlagala, in tudi vse druge reference, ki jih o sebi in svojem delu lahko poda kandidat.

1.6.2. Priznavanje že pridobljenega znanja

Udeleženci, vpisani v ta izobraževalni program, ki že imajo znanje, ki ga le ta nudi, lahko uveljavljajo pravico do priznavanja tega znanja. To pravico lahko uveljavljajo v skladu z navodili v razpisu programa, praviloma pa pred začetkom izobraževanja tako, da ACS posreduje vlogo za priznavanje z ustreznimi dokazili. Postopek priznavanja poteka na način, ki ga določa Pravilnik o priznavanju že pridobljenega znanja udeležencem v programih usposabljanja in spopolnjevanja ACS. Če je v tem postopku ugotovljeno, da ima posameznik znanje iz delov tega izobraževalnega programa, je oproščen obveznosti pri ustreznem delu izobraževalnega programa.

1.6.3. Pogoji za napredovanje

Posebni pogojev za napredovanju po programu ni.

1.6.4. Pogoji za dokončanje programa

Pogoji za dokončanje programa so:

- pozitivno ocenjen izvedbeni načrt, ki ga kandidat pripravi ob koncu programa (navodila za pripravo izvedbenega načrta in merila za ocenjevanje so podrobneje navedena v izpitnem katalogu);
- pogoj za dokončanje je tudi kandidatov neposredni stik s pripadnikom ciljne skupine programa Mladi in podjetni, ki ga dokaže tako, da pripravi krajši zapis večurnega druženja s tem udeležencem (v katerem prikaže dejanske življenjske okoliščine v katerih živi tipični predstavnik ciljne skupine in predstavi njegov pogled na svet);
- ugodno mnenje o sodelovanju kandidata med potekom izobraževalnega programa (uspešna predstavitev izvedbenega načrta v skupini učiteljev, pozitivno ocenjen zapis neposrednega stika s potencialnim udeležencem);
- prisotnost pri vsaj 80% ur v skupini v okviru programa za učitelje in sicer v obeh delih programa.

Kandidat uspešno konča usposabljanje, če izpolni vse navedene pogoje. Če ne izpolni enega od navedenih pogojev, dokazuje svojo usposobljenost v ponovnih/dodatnih ocenjevalnih postopkih, in sicer:

- če je kandidat pri ocenjevanju izvedbenega načrta ocenjen z oceno 'ni opravljen', mora v tridesetih dneh od prejema ocene nalogo ustrezno dopolniti ali pripraviti nov izvedbeni načrt ter ga predložiti v ponovno ocenjevanje;
- če je bil kandidat pri delu v skupini navzoč manj kot 80% predvidenega časa, zagovarja izvedbeni načrt v celoti pred skupino treh strokovnjakov, ki jih določi ACS. Ob zagovoru preverijo ustreznost njegovega strokovnega znanja glede na učne cilje pri posameznih predmetnih področjih in standarde, ki jih predvideva program usposabljanja učiteljev.

Če kandidat ne izpolni več kot enega od zahtevanih pogojev ali je negativno ocenjen tudi pri ponovnem/dodatnem ocenjevanju, lahko postane učitelj v programu Mladi in podjetni tako, da se znova vključi v program Temeljnega usposabljanja učiteljev v programu Mladi in podjetni in izpolni vse navedene pogoje.

1.7. OBVEZNI NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA MED IZOBRAŽEVANJEM

Preverjanje znanja v programu za učitelje Mladi in podjetni poteka že med izobraževalnim programom (učni nastop pred udeleženci, predstavitev izvedbenega načrta pred učitelji, zapis avtentičnega stika s potencialnim udeležencem). Opazujejo in vrednotijo se udeleženceva iniciativnost, izvirnost pri dajanju pobud in reševanju problemov ter strokovna utemeljenost predlaganih rešitev. Poleg tega se vrednotijo tudi njegova sposobnost sodelovanja, vodenja in usmerjanja skupine ter obseg in način komuniciranja z drugimi udeleženci programa. Kandidatovo delo vrednotijo strokovnjaki, ki jih imenuje izvajalec programa za učitelje.

1.8. POSEBNI POGOJI ZA DOSEGANJE KAKOVOSTI IZVAJANJA PROGRAMA MLADI IN PODJETNI

Učitelji v programu Mladi in podjetni dokazujejo svoje znanje in usposobljenost za delo s ciljno skupino programa z obnavljanjem licence vsakih 5 let. Postopke, merila in pogoje za obnavljanje licence postavi ACS v sodelovanju z MŠŠ.

2. POSEBNI DEL

2.1. ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA

Organizacija programa Temeljnega usposabljanja učiteljev Mladi in podjetni predvideva skupino 16 udeležencev. Neposredno učenje v učni skupini poteka v obliki delavnic in predavanj v bolj ali manj strnjem časovnem obdobju. Celoten program za učitelje (tudi priprava in ocenjevanje izvedbenega načrta) je izpeljan skladno z razmerami, ki jih na eni strani določajo možnosti za izpeljavo javnega programa Mladi in podjetni.

Pri izpeljavi programa so predvideni naslednji učni pripomočki: projektor, prenosni računalnik za predavatelja, flip chart, bela tabla in plakati. Za samo izvedbo programa morajo biti zagotovljeni tudi materialni pogoji in sicer: učilnica, prirejena za izobraževanje odraslih in mize, ki jih je mogoče poljubno sestavljati.

2.2. TEMATSKI SKLOPI/TEME

Splošni del	Trajanje v urah
SKLOP: TEORETSKI TEMELJI IN MODELI ZA DELO Z RANLJIVIMI SKUPINAMI ODRASLIH	8
Osipništvo kot družbeni in kulturni pojav	
Spremenjene podobe mladosti in poti odrasčanja, drugačne generacije mladih	
Animacija ciljnih skupin, odstranjevanje ovir	
Sodobne kognitivne teorije učenja	
SKLOP: SODOBNI PEDAGOŠKO ANDRAGOŠKI PROSTOPI ZA DELO Z MLADIMI BREZPOSELNIMI OSIPNIKI	8
Izvirne in v praksi preizkušene metode dela (projektno učno načrtovanje)	
Vloge in poslanstvo učitelja pri delu z ranljivimi mladimi ter njegov profesionalni razvoj s poudarkom na preprečevanju 'izgorevanja'	
Spremljanje in vrednotenje posameznikovega napredka (OIN, mapa učnih dosežkov) med izvajanjem programa	
SKLOP: RAZVOJ TEMELJNIH ZMOŽNOSTI ZA ŽIVLJENJSKO USPEŠNOST	8
Model temeljnih zmožnosti v programih UŽU	
Odgovornosti kot lastnost odraslosti	
Okoliščine podjetnosti v EU in pomen znanja vsaj enega od EU jezikov za prihodnje generacije	
Prepoznavanje različnih težav pri mladih (npr. depresija, brezcilnost)	
SKUPAJ	24

2.3. LISTINA

Udeleženci po koncu programa ob izpolnjevanju pogojev, ki jih predvideva, prejmejo potrdilo Ministrstva za šolstvo in šport o udeležbi na usposabljanju. V njem so navedeni: ime in sedež izvajalca, naziv potrdila, številka potrdila, podatki o prejemniku potrdila (ime in priimek, datum rojstva), čas izvajanja programa, vrsta programa, ime programa, trajanje programa, št. pridobljenih točk, podpis odgovorne osebe, kraj in datum izdaje potrdila, žig ACS.

Udeleženci poleg potrdila Ministrstva za šolstvo in šport pridobijo tudi Prilogo ACS k potrdilu Ministrstva za šolstvo in šport o profesionalnem usposabljanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Priloga ima

naslednje podatke: naziv potrdila/priloge, številka potrdila/priloge, podatki o prejemniku potrdila/priloge (ime in priimek, datum in kraj rojstva), ime programa, vsebina programa, trajanje programa v celoti, trajanje delov programa, podatek, da je kandidat izpolnil pogoje za zaključek programa, vrsto in vsebine preverjanja znanja, ime in priimek ter podpis vodje programa usposabljanja oz. spopolnjevanja, ime in priimek ter podpis direktorja ACS, kraj in datum izdaje potrdila/priloge, žig ACS.

Če zaradi posebne narave učne skupine ne izdamo potrdila Ministrstva za šolstvo in šport o udeležbi na usposabljanju, tistim udeležencem, ki so uspešno zaključili program, izdamo Potrdilo ACS o uspešno zaključenem usposabljanju oz. spopolnjevanju, ki vsebuje iste podatke kot so v prejšnjem odstavku navedeni za Prilogo.

2.4. SESTAVLJAVCI PROGRAMA

Program sta pripravili: mag. Estera Možina, dr. Petra Javrh.